

El paper de la dona al segle XXI: el repte de la **igualtat**

EL TEMPS ha reunit
la periodista
Montserrat Minobis
i l'escriptora
Maria Antònia Oliver
per conversar sobre
la situació de la dona
dins la societat actual.
Les millores assolides
darrerament semblen
un bon auguri
pel que ha de ser
una de les grans fites
d'aquest nou segle:
la igualtat de gènere.

Maria Antònia Oliver i Montserrat Minobis formen part de la primera generació de dones del país que va lluitar per assolir la plena igualtat entre gèneres. Cada una, des de la seva tribuna, ha treballat perquè a les dones, avui, se'ls reconeixin uns drets tan fonamentals com ho va ser, a principis de segle, el dret a vot. Reconeixen que s'han fet passes importants, però també que els reptes definitius arribaran ara, durant aquest segle XXI. Quan parlen, se'ls nota que fa molts anys que s'embruten les mans amb el tema, i no perquè estiguin cansades, sinó perquè el to de les veus traspua una indignació antiga. I les coses, ja se sap, com més antigues més convincents.

— Primer de tot, una pregunta per aclarir-nos. Quines diríeu que són les diferències específiques essencials entre homes i dones?

MONTSERRAT MINOBIS: Jo crec que les dones som més realistes i més pragmàtiques que els homes. Com que se'ns ha assignat, des de sempre, un paper molt determinat, hem hagut de desenvolupar més els sentits en tots els aspectes, cosa que fa que tinguem una visió de la realitat que toca més de peus a terra. I quan dic la realitat, no vull dir només la domèstica, sinó tota la realitat que ens envolta.

MARIA ANTÒNIA OLIVER: I jo diria, també, que som més dialogants.

— Almenys a Occident, sembla quasi segur que les dones acabaran assolint, durant aquest segle XXI, el mateix grau de protagonisme que els homes. En quins camps creieu que això passarà primer i en quins costarà més? I per què?

M. A. OLIVER: Els que s'aconseguiran primer seran els camps que es puguin legislar. Però això no vol dir que un cop aconseguida la igualtat en les lleis, també hi hagi una igualtat en la realitat del dia a dia. La igualtat legislativa serà sempre primer que no la igualtat real.

M. MINOBIS: Justament avui és notícia que el sou de les dones, en els països de la Unió Europea, és molt inferior al dels homes. És el mateix treball, però és menys sou. I tant la Constitució com l'Estatut proclamen que el mateix treball implica el mateix sou.

M. A. OLIVER: Quan jo de vegades vaig a fer xerrades pels instituts, em trobo, d'una banda, que els nois no volen ni sentir a parlar de feminisme, i d'una altra, que les noies es pensen que el feminisme no és necessari, perquè nosaltres, les seves mares, ja hem aconseguit tot el que volíem. I per convèncer-les, jo els dic sempre que en el futur tindran els mateixos estudis que els seus companys, faran la

Montserrat Minobis, a l'esquerra: "Em molesta moltíssim quan parlen d'una dona que ha aconseguit el poder i diuen que té actituds de mascle."
Maria Antònia Oliver, a fa dreta: "La informació fa que la dona sigui gairebé invisible. Sembla que no hi hagi músiques, ni pintores, ni escultores."

mateixa feina, i tanmateix cobraran menys.

M. MINOBIS: L'única cosa certa és que queda molt camí per recórrer, i al Tercer Món encara més. Encara que hi ha moltes dones que lluiten, tot i que molts cops ho ignorem, perquè la informació és la que ens arriba...

M. A. OLIVER: La informació, pertot arreu, fa que la dona sigui pràcticament invisible. Per exemple, sembla que en el món no hi hagi dones músiques, ni dones pintores, ni dones escultores, i sí que n'hi ha, moltes i des de sempre.

—D'acord, però no crec que hi hagi cap dona escultora que tingui la qualitat d'un Rodin, i naturalment que això no té res a veure amb el fet de ser home o dona...

M. A. OLIVER: La Camille, la dona de Rodin. És tan bona com ell, però és clar, no és tan coneguda.

Minobis: "L'única cosa certa és que encara queda molt camí per recórrer, i al Tercer Món encara més"

M. MINOBIS: No hem d'oblidar que sempre hi ha hagut dones que han fet forat: la Gertrude Stein, la Virginia Woolf, la Simone de Beauvoir, la Maria Aurèlia Capmany... Si tu mires els programes de debat que es fan a la televisió o si escoltes les tertúlies radiofòniques, però, t'adones que la majoria dels participants són homes, i això no és perquè no hi hagi dones disponibles i amb les mateixes capacitats, sinó perquè, en paraules d'un company meu de professió, "s'han de buscar", o sigui, perquè no són tan conegudes. Si no se'ls dóna l'oportunitat, com s'han de donar a conèixer!? D'alguna manera, aquesta

dinàmica contribueix a continuar creient que les dones no tenen opinió.

—Aquesta dinàmica també us obliga a imposar-vos si voleu aconseguir un cert protagonisme.

M. MINOBIS: Exactament. Per això el feminisme continua essent vàlid. Una cosa que a mi em molesta moltíssim és quan es parla d'una dona que ha aconseguit el poder, i es diu que, en les seves actituds, no deixa de ser un mascle. I la pregunta és: per què aquesta dona té actituds masculines? Doncs perquè les dones no tenim referents. És a dir, com que les dones no hem tingut mai el poder, per aconseguir-lo hem de copiar els esquemes i

Montserrat Minobis assegura que un augment de la presència femenina en la societat evitarà les guerres.

els estereotips masclistes. Però estic convençuda que el dia que hi hagi moltes dones que tinguin el poder (ja sigui polític, cultural, econòmic, qualsevol tipus de poder), segur que els comportaments seran absolutament diferents.

M. A. OLIVER: Aquest "haver d'imposar-te" és una de les maneres més clares d'incorporar els models i les actituds masculines.

—Quins canvis preveieu que provocarà l'augment de la presència femenina en la vida i en la societat?

M. MINOBIS: D'entrada que no hi haurà guerres.

—Condoleezza Rice i Ana Palacio són dones, em sembla.

M. MINOBIS: Aquestes dues dones han contribuït a la guerra d'Iraq, és cert, i és evident, també, que tota la societat civil en ple, homes i dones, ha

sortit al carrer a protestar, però en molts indrets del món han estat les dones les que han portat la torxa pacifista.

—I cap altre canvi, que resulti més creïble?

M. A. OLIVER: Que seríem més feliços.

—Qui? Les dones, o els homes i les dones?

M. A. OLIVER: Els homes i les dones. Un dels grans entrebancs col·lectius de la història ha estat que la part femenina dels homes sempre s'ha volgut amagar.

M. MINOBIS: Jo crec que som les dones que empenyem molts dels canvis socials que avui s'estan produint. Potser el que s'hauria d'aconseguir és la feminització de la societat, un canvi col·lectiu d'actitud mental.

—Aquest és, em penso, un dels retrets que més sovint heu de sentir, que en comptes de feminitzar la societat us heu masculinitzat vosaltres. Suposo que és a causa dels estereotips de què parlàvem abans, també.

M. MINOBIS: Aquests casos són molt minoritaris, però com que aquests estereotips els tenim tan marcats, són l'únic que els mitjans de comunicació i l'opinió pública reflecteixen. Quan l'Associació de Periodistes va elaborar un estudi titulat "El sexe de la notícia", en què es van analitzar notícies i titulars de diaris, es va veure que encara es fan unes diferències extraordinàries depenent de si es parla d'un home o d'una dona. Per exemple, hi havia un titular que deia: "Ana Botín pisa fuerte con sus altos tacones."

Això, del seu pare, no es dirà mai, sinó que diran "el gran empresario de la banca..." Un altre exemple: fa anys, en un Barça-Madrid, l'àrbitre va assenyalar un penal que no ho era a favor del Barça al camp del Madrid. Doncs bé, dos dies després del partit, a *El País*, que té llibre d'estil, sortia una foto de l'àrbitre, i al peu deia: "El señor tal en el jardín de su casa debajo de la ropa tendida de su mujer." Em podeu dir a què treia cap, això?

—En una societat més feminitzada, allà on es notarien més canvis seria en el món laboral?

Maria Antònia Oliver remarca les horències que romanen a l'àmbit familiar: "Moltes mares, potsar inconscientment, transmeten a les seves filles uns esquemes de comportament submisos, típics de la societat patriarcal. Moltes frases que pronunciem sense adonar-nos-en són patriarcals."

M. MINOBIS: Segur. Una noia que va dirigir fa uns anys la ràdio autonòmica andalusa, el primer que va fer quan la varen nomenar va ser canviar els horaris de reunions, que va passar d'última hora de la tarda a primera hora del matí. Molts homes decideixen de fer les reunions a les nou del vespre perquè quan arriben a casa ja troben els nens al llit i així ja no han de fer res.

M. A. OLIVER: Només quan els homes estiguin disposats a compartir responsabilitats familiars amb les dones, les coses començaran a canviar una mica.

—Per arribar a una completa igualtat, doncs, els qui més han de posar de la seva part són els homes.

M. MINOBIS: És evident. Ara, per exemple, les lleis ja permeten que la baixa per maternitat la puguin agafar també els homes, i aquest és un gran pas endavant.

M. A. OLIVER: L'àvia del meu marit sempre em demanava si m'ajudava en les feines de casa, i ell es posava furiós perquè creia que els homes no han d'ajudar les dones en les tasques domèstiques, sinó que les han de compartir.

M. MINOBIS: Un aspecte clau és l'educació. En els llibres de text es troben encara molts vestigis masclistes.

M. A. OLIVER: I moltes mares, potser inconscientment, transmeten a les seves filles uns esquemes de comportament submisos, típics de la societat patriarcal.

M. MINOBIS: Tampoc la televisió, que cada dia emet més programes escombraria en què la dona no és sinó un objecte, no ajuda gens a rompre aquesta dinàmica educativa. I tampoc no ajuden gens aquests que davant un canvi més just genèricament en el llenguatge, es queixen i protesten o se'n burlen. No s'han adonat encara

que les llengües canvien? Les dones no pogueren opinar quan es va fer el Fabra, i el llenguatge és molt sexista.

M. A. OLIVER: En les meves novel·les de sèrie negra sempre he escrit "la detectiva Lònia Guiu", i els correctors sempre m'ho han volgut canviar.

Quan Fabra va fer el seu diccionari, no hi havia detectives, però ara ja n'hi ha, i per tant "detectiva" s'ha de poder escriure.

—La lluita més difícil de les dones és contra el llast d'unes tradicions, d'unes dinàmiques (culturals, polítiques, religioses), eminentment sexistes?

M. A. OLIVER: Sí. N'hi ha prou de fixar-nos en moltes de les frases fetes que utilitzem: la majoria són patriarcals i deixen la dona absolutament per terra, però les diem sense ni adonar-nos-en.

M. MINOBIS: Tot això, només serà possible canviar-ho si es flexibilitzen els rols que s'assignen als nens i a les